

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II. VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 K.

ROČNÍK V.

V PRAZE, V LEDNU 1924.

ČÍSLO 8.

Dr. V. ČERNÝ:

O osnově notářského řádu.

Notářská komora pražská a Spolek notářů čsl. předložily osnovu notářského řádu úplně vypracovanou o 210 §§ a XI. článcích uvozovacího zákona již 22. VI. 1921 ministerstvu spravedlnosti. Jest to dílo komise, v níž zasedali pp. pres. Batěk, dr. Čulík, vicepres. dr. Kreiml a dr. V. Černý, jako hlavní referent. Práce ty zaujaly mnoho času a námahy a provedeny byly z lásky k věci a z lásky ke stavu. Bylo nesčetně komisí, nesčetně porad, dosti přednášek i debat!

Vypracovanou osnovu dala komora přezkoumat prof. dr. Horou, jenž našel dílo to solidní prací zákonodárnou a úplně způsobilou státi se zákonem.

Uvádím dále, že naše zástupce vyzval sám pan prezident republiky a první ministr spravedlnosti, p. dr. Soukup, abychom vypracovali a státní správě podali návrh notářského řádu.

Ministerstvo spravedlnosti však neučinilo naši práci podkladem své práce, nýbrž vypracovalo osnovu notářského řádu samostatně a tím se stalo, že valná část naší práce, našeho přemýšlení a uvažování a snahy po zdokonalení a zjednodušení agendy nedošla uplatnění.

Jest pravda, že osnova vládní převzala některé myšlenky na př. myšlenku velkých komor. My navrhovali 3 (Praha pro obvod v. z. s. pražského, Brno pro obvod v. z. s. brněnského, Bratislava pro Slovensko a Podkarpatskou Rus). Vládní osnova zavádí 4 (Praha, Brno, Bratislava, pro soudní tabuli bratislavskou a Košice pro soudní tabuli košickou).

Dále převzala min. osnova myšlenku účasti kandidátů na díle stavovském (§§ 60 až 62).

Rovněž převzala min. osnova navrhované námi rozšíření působnosti § 3 (vykonatelnost not. spisu) i na vydání určité věci a zřízení práva vůbec a tedy též zajištění pohledávky, ale učinila tak stylisací příliš stručnou, jež po našem názoru by snadno mohla zavdat podnět k nesprávnému výkladu a sporům. Žádáme původní naše znění §§ 135, 136. Naše znění vylučuje nesprávný výklad, což jest při tak dalekosáhlém účinku (vykonatelnost) jen na místě.

Min. osnova zasluhuje plného uznání, pokud jde o benevolentní snahu vybudovati tužší organisaci stavu tím, že v § 64 a násl. domyslně naší nadhozenou my-

šlenku (o výkonném výboru komor a sjezdu všech komor).

Rovněž nucené pojištění notářů proti následkům povinného ručení na 50.000 Kč, místo kauce notářské jest novou a dobrou myšlenkou vládní osnovy, třebaž zatěžoval předpis ten režii kanceláře (§ 44).

Také propracování předpisů řízení kárného jest předností vládní osnovy.

Vládní osnova úspěšně propracovala a doplnila předpisy o affidavitu (§ 185) a prohlášení ve smyslu §§ 177 až 180.

Každá komora volí 2 zástupce na 4 roky. Tito tvoří výkonný výbor všech komor a zvolí ze sebe předsedu. Širší sbor všech komor jest 8, dalších zástupců z každé komory.

Tato schůze všech komor může, usnesou-li se na tom jednotlivé komory, sjednati smlouvy nebo zřídati jednotný pojišťovací ústav, pokud jde o invalidní a starobní pojištění notářů a kandidátů, vdov a sirotek a stanovití příspěvky. I v jiných a důležitých směrech vyšla vládní osnova vstříc oprávněným požadavkům stavu notářského a rozřešila různé sporné otázky spravedlivě a proto patří ministerstvu i autoru dík a uznání nejen stavu, ale celé veřejnosti. S některými ustanoveními není nám však možno se spřáteliti!

Vládní osnova vychází z jiného nazírání o pojetí stavu notářského. Naše osnova vycházela z názoru, že notář jest orgánem veřejného osvědčování ve službách zájmů soukromých, v čemž sledovala jmenovitě usnesení kongresu notářů Německa a Rakouska, jenž se konal r. 1907 ve Vídni a jež formuloval Weissler z Haly (na kongresu tom p. dr. Batěk měl důležitý referát o formách notářských listin vzhledem k mezistátnímu styku v zájmu vzájemné právní pomoci).

Z tohoto hlediska jsme požadovali autonomii stavu, jež se jevila v tom, že jsme podléhali přímo min. spravedlnosti a vybudovali si kárné řízení autonomní.

Vládní osnova vychází z názoru jiného, z názoru, že notář jest orgánem veřejné správy a proto zavádí dozor nad notáři, jež vykonává předseda sborového soudu II. stolice (podle dosavadního práva též I. stolice), řízení provádí a tresty kárné ukládá zvláštní kárná rada, jež se skládá z předsedy sbor. soudu II. stol. nebo jeho náměstka jako předsedy, 2 soud-

ců vrch. soudu a 2 notářů (§ 76 a násl.). Pozoruhodná jest stylisace vzata z naší osnovy: »V sídle každé notářské komory se zřídí kárná rada«, ne tedy v sídle sbor. s. II. stol., ač výsledek jest týž.

Pověděno již, že propracování této partie jest zdařilé. Myšlenky o obnově řízení kárného přinesla však naše osnova a jest to práce p. prof. dra Hory. My souhlasíme s vládní osnovou, ač si vyhražujeme své přesvědčení jen proto, aby spory o ideologii nebylo zdržováno uzákonění a mimo to i z toho důvodu, abychom vyloučili a znemožnili jakékoliv zdání, jako bychom se chtěli vyhnouti »téměř úplně dozoru a ingerenci státní výkonné moci«, jak se osnova vládní, ač nesprávně, domnívá.

Této tendence nikdy u nás nebylo. Byli jsme přesvědčeni, vyhradivše dozor ministerstvu spravedlnosti, že tento dozor jest postačitelý a proveditelný.

Vládní osnova škrťá požadavek našeho stavu sdílený i naším dorostem, požadavek doktorátu, ač my z důvodu zvýšení úrovně stavu i z důvodů rovnocennosti se stavem advokátním, kde požadavek ten jest uzákoněn, na něm stojíme.

Dále jsme neprosadili náš požadavek, aby notáře jmenoval prezident republiky, nebo aspoň vláda. Jest to možné a podle výkladu prof. Hötzla to neodporuje ústavě, jak se domnívá osnova vládní.

Ve všech kulturních státech jmenován jest notář hlavou státu, nebo aspoň vládou!

Nejnepříjemnější jest vládní osnova v partii o soudním komisařství.

Stojíme na požadavku, aby vláda v důvodech vložila celé veřejnosti účel a smysl instituce t. zv. soudního komisařství, aby veřejnost nemyslíla, že jest zde jen proto, aby notář mohl za práce ty účtovat. Povolání notářů k úkonům nesporného soudnictví má hlubší odůvodnění než přetížení soudů, neboť instituce soudního komisařství trvá 70 let a vznikla v době, kdy nebylo přetížení soudů!

Soudní komisařství souvisí se zvláštní povahou řízení pozůstalostního, jež vedle úkonů úředních rázu rozhodovacího, vykazuje celou řadu úkonů osvědčovacích, úkonů, jež jsou vlastním působišťem notáře.

Instituce tato má hluboké historické kořeny. Dnes přistupuje k důvodům uvedeným důvod nový, čerpaný ze sociálního nazírání doby přítomné, t. j. názor, že úpravu svých soukromých zájmů musí si každý upravit sám svým nákladem a že toho nemůže žádati po společnosti, po státu. Proto není správné, aby soudcové, jichž náklad nese veškerenstvo, věnovali značnou část své činnosti hospodářským soukromým zájmům jednotlivých osob na úkor vlastní činnosti soudcovské.

Vládní návrh zhoršuje dokonce i stav z r. 1860 pro města krajská (§ 214 odst. 1.).

Návrh vylučuje notáře z projednání statků střední velikosti, ač k tomu není důvodů.

Osnova se ocitá v rozporu s platným právem, pokud jde o prohlášení posledního pořízení, neboť § 41 nesp. pat. nařizuje, aby otevřené poslední pořízení bylo prohlášeno hned i soudním komisařem.

§ 217 odst. 3. zavádí novotu, že soudce může ukládati notáři jako soudnímu komisaři pokutu do 1000 Kč.

Dokonce § ten dává soudu moc oznámiti průtah nebo protizákonnost notářovu kárné radě a té dává poukaz, že notáře má potrestat třeba i zbavením úřadu

vůbec, když notář prodlévá s výkony nebo jedná-li proti zákonu.

Pojem jednání protizákonného jest hodně pružný a závisí často na osobním názoru. Ale i kdyby notář učinil něco proti zákonu, přece jsou možnosti odstraniti nedostatek ten cestou instanční! Notář jest na roveň postaven soudci. Jest soudcem pomocným! Zda-li pak by se odvážilo ministerstvo pokutovat soudce odnětím jeho úřadu?!

Toto ustanovení jest velmi charakteristické pro ducha osnovy v této partii o soudním komisařství. V řízení pozůstalostním notář nemůže nic žádati za úschovu a vydání cenností k soudu, ač se může jednati o velké částky, značnou ztrátu času a velké riziko. To je též charakteristické!

V osnově vládní zjistili jsme soustavnou snahu zmenšiti působnost výboru notářské komory, a snahu přesunouti rozhodování i v otázkách čistě autonomních na úřady resp. na ministerstvo. Jest to markantně patrné z § 6. odst. 2., kde se může uložit notáři povinnost konati úřední dny mimo sídlo jeho. V tomto případě měl stačiti pouze »posudek« výboru; my ovšem žádáme, aby slovo »posudek« bylo nahrazeno slovem »souhlas«.

Jest to patrné i z § 12 odst. 4., podle něhož by mohlo ministerstvo obsaditi místo i bez soutěže, pouze po »slyšení« výboru. My ovšem chceme tam míti slovo »souhlas«.

Kandidáti nabývají jiného a lepšího postavení, než dosud měli. Konají slib (§ 28) do rukou komorního předsedy.

Kandidát, jenž vykonal zkoušku, anebo má zletou praxi notářskou, může býti (§ 29) na návrh notáře zmocněn výborem, aby zastupoval notáře při inventurách, projednání pozůstalostí, odhadech a dražbách.

(Dokončení.)

Dr. EMERICH FIALA:

Vládní návrh knihovního zákona.

(Pokrač.)

Kdežto však u práva zástavního shledává praxis jen věci samozřejmou, že zástavní právo může býti zapsáno buď na celé knihovní těleso nebo — je-li knihovní těleso zapsáno do vlastnictví několika osobám — na podíl kteréhokoliv spoluvlastníka, ale nikoli na jednotlivé hmotné části knihovního tělesa nebo spoluvlastníkova podílu, namítá druhdy při služebnostech nevhodnost této zásady a odůvodňuje námitku tím, že jednak rozsah služebnosti pozemkové možno v knihovním zápisu velmi přesně prostorově vymeziti, jednak že služebnost týká se ve skutečnosti zpravidla toliko jedné parcely nebo několika málo parcel, ale že působí obtíže, každé knihovní závadě vlastní, i při oddělení a knihovním odpisu sebe-menší části pozemku k těmž knihovnímu tělesu připsaného, byť i pozemek ten ve skutečnosti s výkonem řečené služebnosti nebyl v souvislosti pražádné.

S druhé strany nutno uvážiti, že služebnost sama pro statek panující často mívá subjektivní hodnotu daleko vyšší, nežli jest objektivní hodnota celého služebného pozemku výměry často neveliké a že okolnost, že celé knihovní těleso jest pro určitou služebnost vázáno, tvoří vzhledem k ustanovení paragrafu 150. exekučního řádu aspoň do jisté míry vlastníku statku panujícího jistotu tím větší, čím celý objekt jest rozsáhlejší a cennější.